

SOG‘LOM JAMIYAT POYDEVORINI SHAKLLANTIRISHDA SOG‘LOM OILANING TUTGAN O‘RNI

Turdaliyeva Hilolaxon Toxirjonovna

Dang‘ara tumani 40-umumiy o‘rta ta‘lim maktabining tarbiya fani o‘qituvchisi

Email: turdaliyevahilola@gmail.com

Annotatsiya: onalik va bolalikni ijtimoiy himoya etish sog‘liqni saqlash, xalq salomatligini, millat kelajagini ta‘minlash kabi masalalarni shakllantirish haqida ma‘lumotlar bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: sog‘lom avlod, onalik va bolalik, ekologiya va ayol, Sog‘lom avlod-sog‘lom jamiyat, Fuqarolarni sog‘ligini saqlash.

THE ROLE OF A HEALTHY FAMILY IN FORMING THE FOUNDATION OF A HEALTHY SOCIETY

Annotation: Information on the formation of issues such as social protection of motherhood and childhood, health, public health, ensuring the future of the nation.

Keywords: healthy generation, motherhood and childhood, ecology and women, healthy generation-healthy society, public health.

Jamiyatimizda tub islohotlar amalga oshirilayotgan bir davrda ison salomatligi davlatimiz va hukumatimiz faoliyatining ustuvor yo‘nalishlari negizini tashkil etadi. Sog‘lom avlodni tarbiyalash vazifasining pirovard maqsadi millatning har tomonlama uyg‘un barkamolligini taminlashdan iborat. Natijada esa sog‘lom millat buyuk davlatni, mukammal, erkin fuqarolik jamiyatini bunyodga keltiradi.

"Kadrlar tayyorlash milliy dasturi", "Sog‘lom avlod" davlat dasturi va boshqa muhim hujjatlarni amalga oshirishga aholining barcha qatlamlari tobora faol qatnashayotgani ham muvaffaqiyatlarimiz garovi xisoblanadi. Bundan asosiy maqsad millat genafondini sog‘lomashtirish, o‘zbek xalqining ma‘naviy va jismoniy barkamolligini butun dunyoga namayish qilishdan iboratdir. Jumladan, «Fuqarolar sog‘ligini saqlash to‘g‘risida»gi Qonunning qabul qilinishi, Vazirlar Mahkamasining sog‘lomashtirishga oid qator qarorlari, xotin-qizlar ishlar bo‘limi tomonidan ishlab

chiqilgan „Ekologiya va ayol» (1996), «Sog‘lom avlod-sog‘lom jamiyat negizi» (1996) kabi dasturlari har bir oila a‘zosining salomatligini ta‘minlashga qaratilgan muhim chora-tadbirlardir.

Qonun, qaror va boshqa davlat xujjatlariga binoan onalik va bolalikni ijtimoiy himoya etish, sog‘liqni saqlash tizimi faoliyatini takomillashtirish, qishloqdagi qishloq vrachlik ambulatoriyalari, feldsherlik-akusherlik punktlari ishini yaxshilash borasida olib borilayotgan chora-tadbirlar, homilador va yosh bolalik ayollarga berilayotgan imtiyozlar xalq salomatligini, millat kelajagini ta‘minlashda o‘zining dastlabki ijobiy samarasini bermoqda. Shuningdek, sog‘liqni saqlash tizimida kunduzgi statsionarlar, kundunduzgi davolanadigan bo‘limlar, ambulatoriya jarrohligi, ambulatoriya davolash ixgisoslashtirilgan kursi markazlari paydo bo‘lishi inson salomatligi borasida hukumatimiz tomonidan amalga oshirilayotgan ijobiy ishlardan hisoblanadi.

„Fuqarolar sog‘ligini saqlash to‘g‘risida»gi Qonunning qabul qilinishi bugungi kunda sog‘liqni saqlash tizimidagi dolzarb masalalarga ya‘ni: sog‘liqni saqlashda ko‘p tizimlilikning qonuniy joriy etilganligi, sog‘liqni saqlash tizimida bepul xizmatning saqlab qolingani, nogironlar va tibbiy- ijtimoiy himoyaga muhtoj shaxslarning kuch-quvvatini tiklaydigan muassasalar tashkil etish va ular faoliyatini ta‘minlash, fuqarolarga sanitariya-gigiyena va ekologiya ta‘limi berishni tashkil etish, tibbiyotda xususiy faoliyatga keng o‘rin berilganligi bilan belgilanadi. Shuningdek, oila qurishdan oldin tibbiy xodimlar konsultatsiyasidan o‘tish, oilaviy shifokor masalasi, balog‘ atga yetmaganlarning sog‘liqni saqlashga doir huquqlarini himoya qilish, ularning jismoniy, ma‘naviy kamol topishi uchun qulay sharoit yaratish, maktabgacha tarbiya, umumta‘lim maktablari va boshqa muassalarda tibbiy xizmatni yo‘lga qo‘yishga e‘tiborni kuchaytirish ham mamlakatimizdagi sog‘liqni saqlash siyosatining kuchliligidan dalolat beradi.

Xo‘jalik hisobi prinsiplari asosida ishlayotgan muassasalar tarmog‘i kengaymoqda, tibbiy kooperativlar, oila shifokorlari keng quloq yoymoqda, dori-darmonlar chiqarish korxonalarini tarmog‘i rivojlanmoqda. Xalq tabobati bilan

shug‘ullanishga qonuniy yo‘l ochib berildi. Shunday qilib, „Sog‘lom avlod”ni shakllantirish davlat siyosati darajasiga ko‘ tarilgan. Davlatimizning bunday siyosati negizida bugungi kunda xotin-qizlar ichidagi ekstragenital kasalliklarning mavjudligi, balog‘atga yetmasdan ona bo‘lish holatlarining uchrashi, chala tug‘ilayotgan bolalar hamda nogironlikning o‘sishi oldini olishdek muhim vazifalar yotibdi. Shuningdek, o‘smir qizlarni ona bo‘lishga tayyorlash, istalmagan homiladorlikni oldini olish, ekologik holat, atrof-muhitdagi sanitariya-epidemiologiya holatlarini talab darajasida tashkil etishga e‘tiborni kuchaytirish oilada salomatlik masalasida hech qanday muammosiz hal bo‘lishi garovidir. Hech kimga sir emas, sog‘lom onadan sog‘lom bola tug‘iladi. Avlod salomatligini ta‘minlash uchun avvalo onaning o‘zini asrab-avaylamoq zarur. Bu o‘rinda dastlab xalq qadriyatlariga amal qilish maqsadga muvofiqdir. Ya‘ni, chilla saqlash, yosh bo‘shangan onani va bolani asrash, ona suti bilan boqish masalalari bo‘yicha keng targ‘ibot va tashviqot ishlari olib borish joylardagi mutasaddi tashkilotlarning asosiy vazifalaridan hisoblanadi. Ona suti bolaning suyagini butun, iligini baquvvat qiluvchi, uni turli kasalliklarga qarshi kurashda bir umrga yetadigan immunitet hosil qilish quvvatiga ega. Buni har bir ona, akusher-ginekolog tom ma‘noda anglab yetmogi zarur. Shunisi quvonarliki, 1993-yildan e‘tiboran bola tug‘ilgandan 15-20 daqiqadan so‘ng chaqaloq onaga emizish uchun berilmoqda. Sharqda qadimdan emizikli ayol taomnomasiga alohida ahamiyat berib kelingan. Yosh ona sut keltiruvchi kuchli taomlar iste‘mol qilgan, kayfiyatining buzilishiga yo‘l qo‘yilmagan, u har qanday yomon tashqi muhitdan, ko‘ngilsizliklardan asralgan. Bola ovqatiga alohida e‘tibor berish esa hamma zamonlarda muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda sog‘lom avlod uchun kurash ketayotgan bir davrda Respublikamizda har bir ota-ona oldida turgar mas‘uliyatli ishlardan biri ham shundan iboratdir. Shaxsiy qoidalariga to‘liq amal qilish, toza ovqatlanish, jon-jismini, turar joyini ozoda tutish salomatlik negizidir. har bir bir ayol uchun, qiz bola uchun tibbiy savodxonlik hayotiy ehtiyojdir. Shu ehtiyojni qondirish maasadida umumta‘lim maktablari, oliy o‘quv yurtlarida tibbiyot asoslari o‘quv kurslarini

tashkil etish, xotin-qizlar uchun maslahatxonalarda maxsus dasturlar asosida tibbiy bilimlar berishni yo‘lga qo‘yish, shaxsiy gigiyena qoidalari, bo‘lajak onalar, homilador ayollar, yosh onalar, o‘smir qizlar uchun kichik-kichik hajmdagi turli risolalar, metodik tavsiyalar ishlab chiqish va ularga yetkazish, matbuot, ommaviy-axborot vositalari va turli shakldagi tadbirlardan foydalangan holda targ‘ibot-tashviqot ishlari olib borish ko‘zlangan natijani beradi. Ya’ni, uzluksiz tibbiy bilim berish ishini yo‘lga qo‘yish kerak. Ibn Sino «harakatdagi tanaga davo kerak emas» deb aytgan. Shuning uchun, biz davo qiluvchi meditsinani emas, balki profilaktik, ya’ni kasallikning oldini oluvchi meditsinani targ‘ib etmog‘imiz lozim, bu ish avvalo oilada amalga oshiriladi. Oilada sog‘lom turmush tarzini shakllantirish, uning ma’naviy va tibbiy salomatligi negizidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Maxkamjonov K. Nasriddinov F. Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarning jismoniy rivojlanishi va tayyorgarligini takomillashtirish. -Toshkent.1995.-74 b. 7.
2. Tulenova X. B. Maktabgacha tarbiya muassasalarida 5-7 yoshli bolalar jismoniy tarbiyasini takomillashtirish. Dis....ped.fan.nom. –Toshkent.2000. -160 b.
2. 3.F.A.Kerimov “ Sport sohasidagi ilmiy tadqiqotlar”. Toshkent. “Zar qalam” - 2004.-447.b.
3. Bondarevsky E .YA. Xankeldiyev SH. X. O‘quvchi yoshlarning jismoniy tayyorgarligi. Meditsina –T.: 1986.-204. b.